

forpligtende Stat ikke maa gribe aktivt ind i de naturlige Konkurrenceforhold, navnlig ikke ved diskriminerende Toldbehandling. Hvad Forfatteren derimod ikke faar direkte frem er, at den nominelle Kvantitetsteori medfører, at Lande med en Indførsel, der er mindre end Kontingentet, ved Afledning pr. Mestbegunstigelse faktisk stilles bedre i Konkurrencen end hidtil, idet han blot anfører, at Lande med større Indførsel stilles ugunstigere end Kontingentlandet.

Svagheden ved Proportionalitetsteorien fremhæver Forfatteren heller ikke, nemlig Hensynet til Lande med potentiel Indførselsinteresse, idet saadanne Lande kan blive eksportdygtige ved Nedsættelse af Tolden. Denne Vanskelighed kan man dog komme over ved at tilstaa disse Lande et lille Kontingent.

Man savner ogsaa i Dr. Bohnhoeffers Bog en Sondring efter Hensigten med Kontingentet; hvis det er Meningen at begrænse Indførslen som Helhed, kan Toldkontingentering være berettiget, og i saa Fald bør Proportionalitetssynspunktet lægges til Grund. Er det derimod Hensigten — som de praktiske Tilfælde af nyeste Dato lader formode — at begunstige et enkelt Land paa andres Bekostning, maa Toldkontingentering qua Diskrimination absolut anses for at være i Strid med et Tilsagn om Mestbegunstigelse, og enhver Kontingentering af denne Art maa betragtes som retsstridig og derfor uanvendelig.

M. H. t. Spørgsmaalet om Udhuling af Mestbegunstigelsen ved Toldspecialisering drager Forfatteren en Sondring mellem den økonomisk berettigede og den vilkaarlige Toldspecialisering (jfr. f. Eks. Højfjældskvæget), en Sondring, som man kun kan ønske anlagt i Praxis.

J. C. Jørgensen.

CHR. THORSEN: **Den private Forsikringsvirksomheds Udvikling i Danmark 1914—1930.** Udgivet af Københavns Brandforsikring. København 1931.

„Københavns Brandforsikring“ har i Aar bestaaet i 200 Aar, og Selskabet har i den Anledning foranlediget udarbejdet to hver for sig betydningsfulde Værker. Man har overdraget Raadstuearkivar A. Linvald at skrive Selskabets Historie i de forløbne 200 Aar, og Redaktør, cand. polit. Chr. Thorsen at udarbejde en Fremstilling af dansk Forsikringsvirksomheds Udvikling i de sidste 30 Aar. Denne sidste foreligger i Form af en Bog paa 531 Sider.

Trods Værkets store Omfang forekommer næppe overflødig Stof noget Sted; man maa beundre det overordentlig store

forpligtende Stat ikke maa gribe aktivt ind i de naturlige Konkurrenceforhold, navnlig ikke ved diskriminerende Toldbehandling. Hvad Forfatteren derimod ikke faar direkte frem er, at den nominelle Kvantitetsteori medfører, at Lande med en Indførsel, der er mindre end Kontingentet, ved Afledning pr. Mestbegunstigelse faktisk stilles bedre i Konkurrencen end hidtil, idet han blot anfører, at Lande med større Indførsel stilles ugunstigere end Kontingentlandet.

Svagheden ved Proportionalitetsteorien fremhæver Forfatteren heller ikke, nemlig Hensynet til Lande med potentiel Indførselsinteresse, idet saadanne Lande kan blive eksportdygtige ved Nedsættelse af Tolden. Denne Vanskelighed kan man dog komme over ved at tilstaa disse Lande et lille Kontingent.

Man savner ogsaa i Dr. Bohnhoeffers Bog en Sondring efter Hensigten med Kontingentet; hvis det er Meningen at begrænse Indførslen som Helhed, kan Toldkontingentering være berettiget, og i saa Fald bør Proportionalitetssynspunktet lægges til Grund. Er det derimod Hensigten — som de praktiske Tilfælde af nyeste Dato lader formode — at begunstige et enkelt Land paa andres Bekostning, maa Toldkontingentering qua Diskrimination absolut anses for at være i Strid med et Tilsagn om Mestbegunstigelse, og enhver Kontingentering af denne Art maa betragtes som retsstridig og derfor uanvendelig.

M. H. t. Spørgsmaalet om Udhuling af Mestbegunstigelsen ved Toldspecialisering drager Forfatteren en Sondring mellem den økonomisk berettigede og den vilkaarlige Toldspecialisering (jfr. f. Eks. Højfjældskvæget), en Sondring, som man kun kan ønske anlagt i Praxis.

J. C. Jørgensen.

CHR. THORSEN: **Den private Forsikringsvirksomheds Udvikling i Danmark 1914—1930.** Udgivet af Københavns Brandforsikring. København 1931.

„Københavns Brandforsikring“ har i Aar bestaaet i 200 Aar, og Selskabet har i den Anledning foranlediget udarbejdet to hver for sig betydningsfulde Værker. Man har overdraget Raadstuearkivar A. Linvald at skrive Selskabets Historie i de forløbne 200 Aar, og Redaktør, cand. polit. Chr. Thorsen at udarbejde en Fremstilling af dansk Forsikringsvirksomheds Udvikling i de sidste 30 Aar. Denne sidste foreligger i Form af en Bog paa 531 Sider.

Trods Værkets store Omfang forekommer næppe overflødig Stof noget Sted; man maa beundre det overordentlig store

Arbejde, der er gjort for at samle Talmateriale til Belysning af saa at sige alle Sider af Forsikringsvirksomheden. Enhver, der har beskæftiget sig med tilsvarende Opgaver, ved, med hvor store Vanskeligheder det er forbundet at fremskaffe anvendelige Tal, og ikke mindst Sammenarbejdningen af det fra forskellige Kilder hentede og ofte ret uensartede Materiale kan berede store Vanskeligheder, som kun den, der som Forfatteren er i Besiddelse af nøje Detailkundskab til Forsikringsvirksomheden, er i Stand til at overvinde.

Forfatteren begynder med nogle indledende Bemærkninger om Forsikringsvirksomhedens vistnok ofte undervurderede Betydning for det moderne Samfundsliv. I Virkeligheden er der næppe Tvivl om, at Forsikringsvirksomheden er en ganske nødvendig Betingelse for store Dele af Nutidens Erhvervsliv, og endvidere, at Forsikringsvirksomhedens Evne til smidigt at kunne afpasse sig efter de vekslende Vilkaar og til til enhver Tid at kunne yde Handel, Industri og Skibsfart en relativ billig og effektiv Forsikringsdækning er af væsentlig Betydning for Konkurrenceevnen overfor Udlandet.

Løvrigt falder Bogen saa at sige i to Dele, den ene er en Gennemgang af Forsikringsvirksomhedens i meget store Træk jævne Udvikling i den 30aarige Periode, den anden er en Redegørelse for den Virkning, som Verdenskrigen har haft. Stort set kan man sige, at den Linie, som Udviklingen i Aarene 1900—1914 angiver, nogenlunde svarer til det Standpunkt, som Forsikringsvirksomheden indtager nu, og Verdenskrigen har saa at sige været en mere tilfældig Perturbation, stort set uden blivende Virkning. Udviklingen fra 1900—1930 kendetegnes dels ved en meget stærk Udvikling i Præmieindtægten, nemlig fra ca. 26 Mill. Kroner Aar 1900 til ca. 64 Mill. Kroner i 1914 og ca. 400 Mill. Kroner i de senere Aar, dels ved en meget stærk Udvidelse i Antallet af Forsikringsbrancher, idet der Aar 1900 praktisk talt ikke var Tale om andet end Liv-, Brand-, Sø- og Ulykkesforsikring, medens der nu hertil er kommet en hel Række betydningsfulde Forsikringsbrancher, f. Eks. Ansvarsforsikring, Automobilforsikring og Kautionsforsikring. Den Udvikling, Erhvervslivet har haft de sidste 30 Aar, genspejles i forstørret Maalestok for Forsikringsvirksomheden. Endvidere kan man her gøre opmærksom paa, at Aar 1900 spillede udenlandske Forsikringsselskabers Virksomhed i Danmark en relativt langt større Rolle end nu, medens omvendt dansk Forsikringsvirksomhed i Udlandet nu spiller langt større Rolle end dengang. I det foreliggende Arbejde findes en de-

tailleret Gennemgang af alle de Etaper, gennem hvilke Udviklingen er gaaet, baade forsaavidt angaar de Ændringer, der er sket i Forsikringsbetingelser og i Forsikringsvirksomhedens Omfang. Man faar her endvidere grundige Oplysninger om de mere betydningsfulde Retsafgørelser, der har fundet Sted, om Udviklingen af de forskellige Forsikringsorganisationer, om Koncentrationsbevægelsen i de senere Aar og om de nye Forsikringsbrancher, der er fremkommet i de senere Aar.

Af størst Interesse er dog formentlig de Afsnit, der handler om Verdenskrigen og Efterkrigsaarenes Virkning. Det er her indenfor et afsluttet Omraade lykkedes Forfatteren at give et økonomisk-historisk Billede af dansk Forsikringsvirksomhed i Krigsaarene og de nærmest følgende Aar, og Billedet er saa detaillert og fyldestgørende, at den stillede Opgave vel nok maa siges at have fundet sin endelige Løsning. Problemet om dansk Forsikringsvirksomhed i Krigsaarene er for den almindelige Opfattelse en Fortælling om ukyndige og til Dels samvittighedsløse Mennesker, der ved en Række slet ledede Selskaber paaførte det danske Samfund et Tab paa en ca. 110 Mill. Kroner. Imidlertid er Sagen næppe saa simpel; selv med al den Bagklogskab, som Kendskab til Udviklingen giver, kan man spørge om, hvorvidt der var Muligheder for en væsentlig anden Udvikling end den, der skete. Forholdet var jo det, at alle Betingelserne for Stiftelsen af en Række nye Selskaber var til Stede; først og fremmest den store Kapitalrigelighed, der jo havde antaget saadanne Former under Krigen, at man ligefrem talte om „Kapitalens Bolignød“, dernæst var der et ganske øjensynligt Behov for en stærk Udvikling af Forsikringsvæsenet, Værdierne steg stærkt, Behovet for Genforsikring var stærkt forøget, samtidig var Mulighederne for at opnaa Genforsikringsafdækning stærkt formindskede, og Afbrydelsen af Genforsikringsforbindelsen mellem de krigsførende Grupper medførte, at store Dele af den internationale Genforsikringsforretning var hjemløs og søgte neutral Dækning. Hertil kom den Omstændighed, at en stor Del meget lønnende Forretning laa saa at sige aaben paa Markedet for enhver, der vilde have den. Resultatet af de to Statsinstitutioner for Krigsforsikring, der begge sluttede med store Overskud, viser, at denne Forretning kunde være meget lønnende ogsaa for de private Forsikringsselskaber, der tegnede Krigsforsikringer til samme eller højere Præmie end Statsinstitutionerne. Det er vistnok utvivlsomt, at selve Starten af en Række Forsikringsselskaber under Krigen i og for sig var berettiget, Fejlen ligger paa et helt andet Felt, nemlig

deri, at man indrettede sig, som om Verdenskrigens Konjunkturer var noget konstant; hvis man havde indrettet de nystiftede Selskaber med det Formaal kun at drive Virksomhed nogle faa Aar og stadig haft det for Øje, at Virksomheden skulde standses, saa snart Krigskonjunkturerne forsvandt, er det sandsynligt, at de nystiftede Selskaber kunde have givet økonomisk gode Resultater.

For enhver, der ønsker nøjere Kendskab til Dansk Forsikringsvirksomhed, vil den foreliggende Bog indeholde et overordentlig righoldigt Materiale, men ogsaa for enhver, der interesserer sig for Verdenskrigens økonomiske Virkninger paa vort Land, vil Bogen være meget værdifuld, baade fordi Forsikringsvirksomheden danner et afsluttet Omraade, hvor det er muligt i højere Grad end paa de fleste andre Omraader talmæssigt at redegøre for Udviklingen, og fordi Forsikringsvirksomheden som ovenfor anført paa Grund af sin særlige Karakter saa at sige gengiver Udviklingen som set i et Hulspejl, i forstørret Maalestok.

A. Hjuler.

INTERNATIONAL BOGLISTE.

Udenlandske økonomiske Skrifter indkøbte af det kgl. Bibliotek (Kgl.) og Universitetets statistiske Laboratorium (St. L.) i December 1930—Maj 1931.

1. Nationaløkonomiens Teori.

- Haydt, R.:* Die økonomische Zurechnung. Leipz. u. Wien 1931. (Kgl.).
- Salz, A.:* Macht und Wirtschaftsgesetz. Leipz. u. Berlin 1930. 246 S. (St. L.).
- Sombart, W.:* Nationalökonomie und Soziologie. Kieler Vorträge Nr. 33. Jena 1930. 15 S. (St. L.).
- Weiller, J.:* L'influence du change sur le commerce exterieur. Paris 1929. (Kgl.).

2. Penge- og Bankvæsen.

- Biel of Speyer, Gabriel:* Treatise on the power and utility of moneys. Done into English by R. Belle Burke. Oxf. Univ. Press. 1930. (Kgl.).
- Blum, Eugen:* Die deutschen Kreditmärkte nach der Stabilisierung. Berl. u. Wien 1929. 210 S. (St. L.).
- Cole, G. D. H.:* Gold, Credit and Employment. Lond. 1930. (St. L.).